

ИГРОМ ДУХА ДО ДУШЕ ЉУБАВИ

Наташа Ковачевић: *Душа љубави*, ГИТП »Слово« Краљево, 1991.

Наслов ове збирке прича упућује на једну лирску слику живота, на наглашену осећајност и чистоту доживљаја, и стога се са помало страховања узима у руке, јер тако интонирана визија живота најчешће склизне у сентимент («сентиш» приче), у патос, који сувише своди и поједностављује стварне животне драме и романе. Но, какво лепо изненађење! Пред нама не да нису идиличне приче »из једног комада«, већ насупротив — приче слојевите и сложене, густе и вишесмислене.

у Наташиним причама се однос према теми исказује на два плана, који се непрекидно преплићу и творе нове целине, обједињујући »познато« и »непознато«. Слој познатог чине доживљаји чувених стваралаца и њихових књижевних јунака, а слој новог саткан је од вишеврсних преплета — сусрета аутора са својим и туђим јунацима, сусрета аутора и ликова разних времена као да је све то сада, преобликовања познатих ситуација и карактера, игре наратора са текстовима кроз време и простор, — што све скупа, уз примену обиља стилских поступака, даје сасвим нове и неочекиване приче. То је право уживање за литерарне сладокусце, та разна путовања кроз душе бића која су нам градила доживљај света, како оног такозваног фиктивног, тако и онога што је постајало и остало чисто наше, наше ја, заједно са околином и простором који га омогућују и условљавају.

Да ли су простор и време заиста толико издељени како понекад — можда је ближе истини рећи почесто — апстрактно замишљамо и размишљамо? Наташине приче нам на пластичан и духовит начин показују да су и сва бивша времена садашња и подједнако жива као и оно које је дословно сада, да је душа света — и љубави — у синхронизији, а да је дијахронија само један помоћан појам, само подсетник да све(т) не почиње с нама и да се с нама неће завршити. Тога су веома свесни и јунаци Наташних прича и не смета им ход кроз време — Томас Ман се пројектује у Гетеа, Лав Толстој се заљубљује у Цејн Остин.

Да су унутарње сродности судбоноснија веза од спољних и временских близина само су једна од порука Наташних прича. Њено, односно њених прича, »јединство света« одликује и прожетост или присуство, како сама Наташа каже у једној причи, свих димензија стварности: нема поделе на реално и надреално; фантастично је такође део стварности. Шетња кроз време и простор уједно је и шетња кроз разне модалитете постојања. Посебно је у том погледу занимљиво и развијено дат однос

између Достојевског и Аљоше Карамазова, творца и створеног. Има ли творац апсолутно право на своје дело или се и оио, самим постањем, укључује равноправно у дах и дух света?

Морално питање, постављено претходном сликом, честа је (под)тема Наташиних прича и продубљено је ванредним психолошким опажањима. Психологија је и иначе једна од вертикала Наташиних прича и не каже се случајно на једном месту у причи *Заљубљени сан*: — Шта ли значи овај сан? — упита жена саму себе, док је доктор Фројд уступао место доктору Јунгу.

Да је Наташа врстан приповедач, види се и по томе што није прибегавала лаким решењима. Ма колико понигравање временом, простором и смислом, цитатом, парацитатом и коментаром, било богато и вишезначно, Наташа зна и осећа да је права прича само она дубоко проживљена и на искуству потврђена. А животино искуство је пуно и горчине, и провије, и сарказма; са много више трња но ружа. Досезање истинских вредности тешко је и најбољима. Наташа је тога и те како свесна, о чему нам даје дивну слику у причи *Инцесина љубав Фјодора Михајловича*: »Што је океан шири, што је видик даљи, што је дно мутније, што је ветар жешћи — то је и талас срећнији и жури да стигне други талас, и стиже га у вртлогу или песку и умире не дотакавши га.«

Наташа Ковачевић је златним прстима и душом љубави дотакла Шекспира, Гетеа, Толстоја, Достојевског, Мана и друге великане, претворивши их у јунаке своје занимљиве и лепе књиге — огрлице од љубавних слика и прилика.